

Σχολικός Εκφοβισμός-“Μπούλινγκ”, η νέα μάστιγα

Η βία μεταξύ των παιδιών ήταν ένα πρόβλημα χωρίς όνομα που τα τελευταία χρόνια γιγαντώθηκε και έγινε ιδιαίτερα σοβαρό.

Τι είναι το bullying?

- Χρησιμοποιώντας τον όρο bullying αναφερόμαστε στη σωματική και συναισθηματική κακοποίηση ενός ατόμου, με σκοπό τον αποκλεισμό του από μια στενή κοινωνική ομάδα.
- «Στην εκπαιδευτική πραγματικότητα, η σωματική και συναισθηματική βία εξασκείται **από παιδί σε παιδί στο πλαίσιο του σχολείου** ή σε χώρους όπου τα παιδιά λειτουργούν σαν ένα σύνολο: σε αθλητικούς συλλόγους, κατασκηνώσεις κ.α.
- Σ' ένα τέτοιο πλαίσιο κάποιο παιδί ή ομάδα παιδιών μετατρέπεται σε **«ταύρο» (bull)** σε βάρος άλλου παιδιού, με σκοπό την περιθωριοποίησή του.
- Χαρακτηριστικό του σχολικού εκφοβισμού είναι η ανισότητα δύναμης: **οι μαθητές που δέχονται τις επιθέσεις είναι συνήθως αδύναμοι να υπερασπιστούν τους εαυτούς τους, αισθάνονται αβοήθητοι και αυτό το εκπέμπουν στους επιτιθέμενους.**
- Ο εκφοβισμός στον χώρο του σχολείου επηρεάζει αρνητικά τους πιο αδύναμους μαθητές, οι οποίοι, εκδηλώνοντας την αδυναμία τους ν' αντιδράσουν, γίνονται εύκολα στόχος. Στο φαινόμενο εμπλέκονται αρχικά το παιδί που δέχεται βία και το παιδί ή η ομάδα παιδιών που ασκεί τη βία. Παράλληλα, όμως, εμπλέκονται τα παιδιά-θεατές, οι εκπαιδευτικοί και οι γονείς».

- Να ξεκαθαρίσουμε ότι **οι θύτες δεν είναι οι δυνατοί, είναι οι διαστροφικοί**, και **τα θύματα δεν είναι τα αδύναμα πλάσματα, αλλά οι άνθρωποι οι οποίοι μπορεί να είναι περισσότερο πολιτισμένοι**, μπορεί να δίνουν περισσότερο περιθώριο, μπορεί να είναι και φοβισμένοι γιατί δεν έχουν που να στραφούν, δηλαδή να είναι αβοήθητοι μπροστά στη βία, πόσο μάλλον μπροστά σε μια ομάδα ή συμμορία .
- Αυτό το φαινόμενο γιγαντώθηκε την τελευταία δεκαετία, που παιδιά από διάφορες εθνικότητες άρχισαν να πηγαίνουν στα σχολεία όλης την ελληνικής επικράτειας, τα πράγματα αγρίεψαν. Οι διαφορετικές κουλτούρες, οι δυσκολίες στη γλώσσα, το διαφορετικό χρώμα, ήταν από μόνοι τους λόγοι για να γίνουν στόχοι παιδιά μεταναστών. **Και μεγαλώνοντας, τα παιδιά που είχαν υποστεί βία γίνονταν ακόμα πιο βίαια απέναντι σε μικρότερα παιδιά**, συνήθως άλλης εθνικότητας. Η ρατσιστική βία είναι μία μάστιγα.

Μορφές Εκφοβισμού

- **Ο εκφοβισμός μπορεί να πάρει διάφορες μορφές:**
  - **Σωματικός:** φυσικός τραυματισμός ή απειλή τραυματισμού προς κάποιον. Εκδηλώνεται με σπρωξίματα, σκουντήματα, αγκωνιές, γροθιές και κλοτσιές, τρικλοποδιές, χτυπήματα με αντικείμενα, τσιμπήματα και δαγκωνιές, περιορισμό του άλλου μέσω σωματικών πρακτικών.
  - **Λεκτικός:** συστηματική χρησιμοποίηση υβριστικών εκφράσεων, φραστικών επιθέσεων, προσβολών και απειλών, αγενών σχολίων και ειρωνείας, χρήση παρατσουκλιών.
  - **Εκφοβισμός με εκβιασμό:** εκούσια απόσπαση χρημάτων ή προσωπικών αντικειμένων, η οποία συνοδεύεται από απειλές ή και τον εξαναγκασμό σε αντικοινωνικές πράξεις.
  - **Έμμεσος ή κοινωνικός:** προσπάθεια για κοινωνική απομόνωση ή αγνόηση ατόμου, για άσκηση επιρροής στην ομάδα των συνομηλίκων ώστε να αισθανθούν αντιπάθεια για κάποιο συγκεκριμένο συμμαθητή τους, διάδοση κακόβουλων φημών και ψευδών.
  - **Ηλεκτρονικός:** αποστολή απειλητικού ή υβριστικού υλικού μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, των υπηρεσιών MMS και SMS που παρέχουν τα κινητά τηλέφωνα και των διαδικτυακών τόπων κοινωνικής δικτύωσης, χρήση ή παραποίηση των προσωπικών δεδομένων κάποιου ατόμου, αποκλεισμός του από μια δικτυακή ομάδα, κλήσεις στο κινητό του από άγνωστο νούμερο.
- **Ρατσιστικός:** διάδοση αρνητικών σχολίων εξαιτίας της καταγωγής, της κοινωνικής τάξης, της οικονομικής κατάστασης, της διαφορετικότητας.
- **Σεξουαλικός:** υβριστικά σχόλια, σκίτσα και γκράφιτι με σεξουαλικό περιεχόμενο, ανήθικες χειρονομίες, ανεπιθύμητο άγγιγμα, μέχρι και σοβαρές σεξουαλικές επιθέσεις.

Τρόποι πρόληψης

- **σε επίπεδο σχολείου:**
- σύνταξη Σχολικής Επιτροπής ενάντια στον εκφοβισμό & την ενδοσχολική βία
- σύνταξη Διακήρυξης του σχολείου ενάντια στη βία: δικαιώματα-υποχρεώσεις-καθήκοντα για όλα τα μέλη της σχολικής κοινότητας
- αύξηση της επίβλεψης του σχολικού χώρου
- ευαισθητοποίηση και συνεργασία με τους γονείς, προκειμένου να σταματήσει ο κύκλος αναπαραγωγής και ενθάρρυνσης της ενδοσχολικής βίας
- **σε επίπεδο τάξης:**
- συζήτηση στην τάξη για τον ορισμό & τις μορφές της ενδοσχολικής βίας και του εκφοβισμού
- συζήτηση για τις επιπτώσεις του εκφοβισμού
- ενημέρωση σχετικά με το γιατί η ενδοσχολική βία και ο εκφοβισμός δεν είναι αποδεκτά από το σχολείο
- τρόποι & προτάσεις για πρόληψη και αντιμετώπιση από τους μαθητές: σύνταξη των κανόνων της τάξης ενάντια στη βία
- παροχή βοήθειας από μαθητές σε άλλους, για την επίλυση των συγκρούσεων που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε εκφοβισμό
- προαγωγή των συνεργατικών αλληλεπιδράσεων
- παροχή ευκαιριών για θετική έκφραση της επιθετικότητας (π.χ. μέσω των αθλημάτων)

ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ

- Κάθε μέλος της σχολικής κοινότητας έχει ρόλο και ευθύνη για την αντιμετώπιση του σχολικού εκφοβισμού. Ο βαθμός εμπλοκής κάθε μέλους, σχετίζεται τόσο με την ιδιότητά του, όσο και με τη σοβαρότητα, τη συχνότητα και την ένταση του περιστατικού εκφοβισμού. Άλλος είναι ο ρόλος και η ευθύνη του διευθυντή του σχολείου, άλλος του δασκάλου, άλλος των συμμαθητών, άλλος των γονιών.
- Ωστόσο, θα πρέπει όλοι να συνεργαστούν σε ένα πλαίσιο παράλληλων δράσεων, διότι, αφού η αιτιολογία του εκφοβισμού είναι πολυπαραγοντική και η αντιμετώπισή του θα πρέπει να είναι πολυεπίπεδη.
- **Άμεσες Δράσεις:**
- **Διευθυντής- Εκπαιδευτικοί:**
- Μιλήστε στο παιδί που εκφοβίζεται και ακούστε με προσοχή και σοβαρότητα αυτά που έχει να σας πει. Διαβεβαιώστε το παιδί ότι θα ανταποκριθείτε άμεσα για να το προστατεύσετε και ότι είστε διαθέσιμοι να παράχετε κάθε δυνατή βοήθεια. Πείτε στο παιδί, να σας κρατά ενήμερο σχετικά με οποιαδήποτε εξέλιξη
- Συζητήστε με τους γονείς του παιδιού, εκφράστε τις ανησυχίες σας και δείξτε ότι είστε αποφασισμένοι να αναλάβετε δράση
- Εξακριβώστε ποιο παιδί είναι αυτό που εκφοβίζεται ή αυτό που εκφοβίζει
- Εξακριβώστε αν υπάρχει ομάδα παιδιών η οποία ενθαρρύνει ή/και υποστηρίζει το παιδί που εκφοβίζει
- Οδηγήστε το παιδί που εκφοβίζει στο γραφείο του Διευθυντή και συζητήστε σοβαρά μαζί του για το περιστατικό
- Υποστηρίξτε το παιδί που εκφοβίζεται σε συνεργασία με τον Διευθυντή
- **Συμμαθητές μέσα στην τάξη:**
- Προσδιορίστε ποιοι συμμαθητές σας ήταν παρόντες στο περιστατικό εκφοβισμού
- Ξεκαθαρίστε αν συμμετείχαν ως ουδέτεροι παρατηρητές ή αν ενθάρρυναν το παιδί που εκφοβίζει
- Συζητήστε μαζί τους για το ποια θα ήταν η κατάλληλη συμπεριφορά σε μια τέτοια περίπτωση (π.χ. να μιλήσουν σε κάποιον ενήλικα για να βοηθήσει) και για το ποιες ευθύνες έχουν όταν παρατηρούν να συμβαίνει περιστατικό εκφοβισμού
- Συζητήστε σχετικά με το τι θα μπορούσαν να είχαν κάνει για να αποφευχθεί ο εκφοβισμός και να εξασφαλίσουν ένα ασφαλές περιβάλλον τόσο για τους ίδιους όσο και για τους συμμαθητές τους
- Κάποια **μοντέλα συνομηλίκων**, που αποτελούν στρατηγικές αντιμετώπισης των περιστατικών εκφοβισμού από μαθητές προς μαθητές στο πλαίσιο του σχολείου, είναι επιγραμματικά:
- Η προσέγγιση που δεν εστιάζει στο φταίξιμο
- Προσεγγίσεις υποστήριξης μεταξύ των συνομηλίκων
- Το μοντέλο του «συνομηλίκου πρότυπο»
- Το μοντέλο της «συμβουλευτικής μεταξύ συνομηλίκων»
- Το μοντέλο της «Διαμεσολάβησης»
- **Γονείς παιδιού που εκφοβίζεται:**
- Συνεργαστείτε στενά με το σχολείο για να πληροφορηθείτε για την έκταση και τη σοβαρότητα του περιστατικού καθώς και για τους τρόπους αντιμετώπισής του
- Παρέχετε στο παιδί σας υποστήριξη και ασφάλεια, χωρίς να το κατακρίνετε
- Ακούστε προσεκτικά τι έχει να σας πει το παιδί σας για τα συναισθήματά του και για τις ανάγκες του
- Παρακολουθείτε την εξέλιξη της κατάστασης αλλά και την υγεία του παιδιού σας
- Αν το παιδί σας παραπονιέται για μεγάλο χρονικό διάστημα ότι έχει σωματικούς πόνους, αν παρατηρείτε ότι έχει δυσκολίες στον ύπνο ή αν αρνείται επίμονα να πάει στο σχολείο, επισκεφτείτε έναν ειδικό ψυχικής υγείας για παιδιά.
- **Γονείς παιδιού που εκφοβίζει:**
- Συζητήστε με τον Διευθυντή του σχολείου για το περιστατικό εκφοβισμού που προκλήθηκε από το παιδί σας
- Συνεργαστείτε με το σχολείο, για την αντιμετώπιση του προβλήματος του παιδιού σας σχετικά με τη βία
- Συνεργαστείτε με τον Διευθυντή και τον δάσκαλο του παιδιού σας για την εφαρμογή των κανόνων, των συνεπειών και την πρόληψη τέτοιων συμπεριφορών
- Παρακολουθήστε την εξέλιξη της κατάστασης και συνεργαστείτε στενά με το σχολείο. Παρατηρήστε αν το παιδί σας εμπλέκεται συχνά σε καβγάδες ή εκδηλώνει εκφοβιστική συμπεριφορά και με τα παιδιά της γειτονιάς ή και με εσάς στο σπίτι. Μιλήστε γι' αυτά στο Διευθυντή και το δάσκαλο της τάξης και συνεργαστείτε μαζί τους για να πάρετε βοήθεια
- Όλα τα παραπάνω αποτελούν κάποιες άμεσες δράσεις σε επίπεδο πρόληψης και αντιμετώπισης στις οποίες μπορεί να προβεί το σχολείο, από μόνες τους όμως δε μπορούν να δώσουν λύση στο πρόβλημα του εκφοβισμού και της βίας στο σχολείο.
- Χρειάζεται ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα παρέμβασης, στο οποίο να συμμετέχει το σύνολο της σχολικής κοινότητας αλλά και ευρύτεροι κοινωνικοί φορείς, προκειμένου να υπάρξει αποτελεσματική πρόληψη και αντιμετώπιση του φαινομένου.

FACTS

- Σύμφωνα με μία πανευρωπαϊκή έρευνα του Χαμόγελου του Παιδιού σε 16.227 μαθητές Γυμνασίου και Λυκείου, η Ελλάδα βρίσκεται στην 4η θέση ανάμεσα σε 41 κράτη, με το ένα στα τρία Ελληνόπουλα να έχει πέσει θύμα bullying.
- Το 16% των μαθητών στις τρεις τελευταίες τάξεις του δημοτικού έχει πέσει θύμα εκφοβισμού, ενώ τα περιστατικά έχουν διπλασιαστεί σε σύγκριση με το 2010. Η έρευνα έγινε από την Εταιρεία Ψυχοκοινωνικής Υγείας Παιδιού και Εφήβου σε 35 σχολεία της Αττικής.
- Τα θύματα του bullying είναι σε ποσοστό 54,2% παιδιά μη ικανά να αντιδράσουν και σε ποσοστό 40,91% ευαίσθητα παιδιά.
- Οι γονείς που έχουν την ανάγκη να μιλήσουν με κάποιον ειδικό Ψυχικής Υγείας μπορούν να απευθυνθούν στην γραμμή της ΕΨΥΠΕ για γονείς και εκπαιδευτικούς: 801 801 1177.
- Τα παιδιά και οι έφηβοι μπορούν να μιλήσουν ανώνυμα και χωρίς χρέωση στη γραμμή της ΕΨΥΠΕ για παιδιά και εφήβους: 116 111.
antibullying.gr
antibullyingnetwork.gr

6 ΤΑΙΝΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟ BULLYING

- Kes (Ken Loach, 1969). Ένας πιτσιρικάς σε προάστιο της Αγγλίας κρύβεται καθημερινά από τραμπούκους που τον χτυπάνε στο σχολείο, μέχρι που μια μέρα κερδίζει τον σεβασμό όλων, δείχνοντας ότι τόσο καιρό προπονούσε ένα άγριο γεράκι να ακούει κάθε του διαταγή. Η πρώτη του Ken Loach και συγκλονιστική.
- After Lucia (Michel Franco, 2012). Μια 17χρονη μετακομίζει σε νέα πόλη με τον πατέρα της. Στο σχολείο θα γνωρίσει μια παρέα που στρέφεται εναντίον της. Μία από τις καλύτερες ταινίες bullying που επικεντρώνονται σε εφηβικούς έρωτες που πήραν την κάτω βόλτα.
- Napoleon Dynamite (Jared Hess, 2004). Ο Napoleon Dynamite είναι ο απόλυτος φλώρος του σχολείου και τα πάντα επάνω του σε προκαλούν να τον κοροϊδέψεις. Ο κολλητός του είναι ένας μετανάστης από το Μεξικό. Χάρη σε ένα επικό break dance του όμως, ο Napoleon γίνεται θρύλος και ο κολλητός του πρόεδρος του 15μελούς.
- Harmony Lessons (Emir Baigazin, 2013). Η έκπληξη στις φετινές Νύχτες Πρεμιέρας ήρθε από το Αφγανιστάν, όπου το bullying παίρνει βιαιότερη μορφή απ' ό,τι στον δυτικό κόσμο.
- Bully (Larry Clark – 2001). Το λέει και ο τίτλος. Η ταινία έχει να κάνει με μια παρέα που αποφασίζει να οργανώσει τη δολοφονία ενός φίλου τους, επειδή δεν αντέχουν άλλο να τους τυραννάει.
- The perks of being a wallflower (Stephen Chbosky, 2012). Βασισμένη στο ομώνυμο βιβλίο και σκηνοθετημένη από τον ίδιο τον συγγραφέα, η ταινία τα έχει όλα: έναν 15χρονο που τον κοροϊδεύουν γιατί θέλει να γίνει συγγραφέας, έναν 17χρονο που τον χτυπάνε γιατί του αρέσουν τα αγόρια και μια 17χρονη που της έχει βγει το όνομα γιατί βγαίνει με μεγαλύτερους. Αν δεν δακρύσεις στη σκηνή που παίζει το «Heroes» του Bowie, είσαι σίγουρα ρομπότ.

1 στους 3 μαθητές είτε είναι αγόια, είτε είναι κορίτσια, είτε είναι ξένων χωρών δεν αναφέρουν το γεγονός γιατί δεν έχουν βοήθεια!

BULLYING

ΜΗ ΦΟΒΑΣΑΙ ΜΙΛΑ

ΜΙΛΑ!
μη φοβάσαι

HELP STOP BULLYING

ΑΝ ΔΕΙΣ ΚΑΤΙ ΠΕΣ ΚΑΤΙ

www.nickelodeon.gr

116-1112

ΟΧΙ ΣΤΟ ΒΙΑ
ΝΑΙ ΣΤΟ ΦΙΛΙΑ

Η ΒΙΑ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΜΑΓΚΙΑ

~~ΦΗΝΕΣ ΠΡΟΣΒΟΛΕΣ ΑΠΕΙΛΕΣ~~

ΥΠΕΡΑΣΤΕΙΟ ΤΗ ΔΙΚΑΙΟΜΑΧΙΑ ΣΟΥ

ST- P

Η ΒΙΑ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΜΑΓΚΙΑ

ΕΡΓΑΣΙΑ : Α4 2015-2016

ΘΕΜΑ: ΣΧΟΛΙΚΟΣ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΣ- BULLYING

- ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ :
- ΠΕΤΡΟΓΙΑΝΝΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ
- ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΓΡΗΓΟΡΗΣ
- ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ

ΣΑΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΟΧΗ ΣΑΣ